



"Ik geloof dat het er echt toe doet!"

Beleidsdocument identiteit
Katholieke Scholenstichting Fectio

Houten, april 2007

Inleiding en voorwoord

In 2006 is Katholieke Scholenstichting Fectio opgericht, een fusie van 3 schoolbesturen in de regio Houten. De nieuwe stichting heeft een meerjaren strategisch beleidsplan opgesteld. Hierin is de wens opgenomen om tot een identiteitsnotitie te komen.

Op zoek naar onze identiteit, luidt de kernvraag: wat is de specifieke kracht, de bron van waaruit wij werken? Deze opgave biedt ons een mooie en uitdagende kans om opnieuw na te denken over onze katholieke identiteit en hoe deze waar te maken binnen onze scholen.

In de periode maart 2006 - maart 2007 heeft een projectgroep zich hiermee bezig gehouden. Dit document is hiervan het resultaat. Het geeft onze visie over "identiteit op stichtingsniveau". Op verzoek van het directeurenoverleg zijn duidelijke kaders opgenomen die directies helpen bij het invullen van identiteit van hun school.

Delen van een eerdere identiteitsnotitie en het meerjaren strategisch beleidspan zijn meegenomen, omdat we nooit helemaal opnieuw kunnen beginnen.

Dit document is begin 2007 afgestemd met DirectieTeamOverleg, Netwerkgroep identiteit, Bestuur, Gemeenschappelijke Medezeggenschaps Raad, Gemeenschappelijke Ouderverenigingen en parochies. Het is vastgesteld door het bestuur in haar vergadering van 10 april 2007.

Binnen onze maatschappij en daarmee ook onze scholen is de afgelopen decennia het katholieke geloof meer naar de achtergrond geraakt. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn een toenemende individualisering, een meer multiculturele maatschappij en het terugdringen van religie naar het private domein. In de projectgroep kwamen we tot het inzicht dat een moderne invulling van katholieke identiteit ons allen juist meerwaarde brengt. Het voegt een extra dimensie toe en heeft een positief effect op de kwaliteit van het onderwijs.

Dit document is een uitnodiging om op schoolniveau de dialoog aan te gaan over identiteit. Het is zoals de afbeelding van het kronkelpad op de voorpagina. Het geeft richting, we lopen samen hetzelfde pad. Het is niet geplaveid, het is geen rechte weg. Het eind is niet zichtbaar. Iedere school wordt uitgenodigd om binnen de kaders van het pad zelf het tempo en de invulling van de wandeling te bepalen. Wij hopen en verwachten dat het gaan van dit pad leidt tot gesprekken over gezamenlijke waarden en zingeving. Dat dit leraren zal inspireren bij het dagelijkse werk op school. Om dit proces levend te houden moet er regelmatig een nieuwe wandeling worden ingepland...

Met dit visiedocument geven we een nieuwe impuls aan de invulling van onze katholieke identiteit, omdat wij geloven dat het er echt toe doet!

Hein van den Hoogen (directeur)
Philippe de Kort (directeur)
Edwin van der Zande (pastoraal werker)
Johan Bosboom (pastoraal werker)
Jos de Bruijn (algemeen directeur KS Fectio)
Charles Verwimp (bestuurslid KS Fectio)

Inhoudsopgave

Inleiding en voorwoord	blz.	2
1. Identiteit: startpunt van een nieuw proces	blz.	4
2. Hedendaags katholiek onderwijs	blz.	5
3. Katholieke identiteit	blz.	6
4. Meerwaarde van katholieke identiteit	blz.	7
5. Identiteit op stichtingsniveau	blz.	8
6. Identiteit op schoolniveau	blz.	9
7. Leraren en identiteit	blz.	10
8. Directeuren en identiteit	blz.	10
9. Bestuurders en identiteit	blz.	11
10. Ouders en identiteit	blz.	11
11. Parochie en identiteit	blz.	11

1. Identiteit: startpunt van een nieuw proces

De laatste jaren is identiteit niet of nauwelijks in de schoolteams en op bestuursniveau punt van bespreking geweest. De projectgroep wil schoolteams zich laten bezinnen op de vraag hoe we de katholieke identiteit op dit moment invullen en of we daarbij van elkaar kunnen leren. In dit document schetsen wij achtergronden van het katholieke onderwijs en geven we aan waar de meerwaarde ligt. Ook geven we een beeld van hoe het er over enige jaren bij ons uit zou kunnen zien. Doel is om met een proces in gang te zetten dat het komende jaar de identiteit van Fectio helder vorm gaat geven.

Bij identiteit denken we aan de drijfveren die ons handelen bepalen. Dat handelen geeft ons ook een gezicht. Hierover willen we met elkaar in dialoog gaan. Dat vraagt dat we bereid zijn op zoek te gaan naar onze eigen waarden en te luisteren naar elkaars inbreng. Daarbij laten we ons inspireren door wat voor ons van uiteindelijke waarde is. We leggen daarbij een relatie met het katholieke geloof. We zijn tenslotte een katholieke scholenstichting.

Identiteit vergt in verschillende tijden een verschillende kleur wil het haar vitaliteit in de organisatie behouden. Het is goed om het gesprek gaande te houden in open vormen van communicatie in de verschillende geledingen van de stichting. Door het periodiek op de agenda's te plaatsen en te reflecteren gaat identiteit leven.

2. Hedendaags katholiek onderwijs

De West-Europese samenleving is gebaseerd op een christelijke cultuur. Vanuit dit perspectief worden kinderen opgevoed en wordt kennis en beleving van die cultuur overgebracht.

In Houten is het katholieke basisonderwijs populair. Meer dan 40% van de leerlingen neemt hieraan deel. In Bunnik is dit zelfs 60%. Een kleiner percentage van de leerlingen is katholiek. Dat betekent dat het katholiek onderwijs veel mensen aanspreekt.

In 2003 deden Dijkstra en Miedema landelijk onderzoek naar geloofsbeleving op basisscholen. Zij concluderen dat er een opleving is van religieuze zinvragen en een toenemende behoefte aan rituelen en mystiek.

De Radboud Universiteit heeft in 2006 onderzoek gedaan naar de beleving van ouders, leraren en leerlingen van katholieke scholen. De belangrijkste conclusies:

- Het merendeel van de leraren en de ouders van kinderen op katholieke basisscholen beschouwt zichzelf als katholiek en vindt het van belang dat hun school zich als zodanig profileert.
- Katholiek zijn valt niet meer samen met het instituut kerk.
- Er is grote behoefte aan religieuze vieringen op school.
- Goede docenten inspireren leerlingen tot goed presteren, sociale deugden en het nadenken over zingeving.

De onderzoeksresultaten liggen in elkaars verlengde. Er zijn wel veranderingen ten opzichte van vroeger, maar ouders, leraren en leerlingen zien nog steeds toegevoegde waarde in katholieke basisscholen. Het belangrijkste motief om voor een (katholieke) school te kiezen is de aansprekende sfeer en het idee van gemeenschap. Op de tweede plaats komt afstand van huis naar school.

Katholiek onderwijs is er voor de samenleving. Niet alleen voor katholieken. Sterk punt is dat katholieke scholen open staan voor het toelaten van en aandacht schenken aan andere levensbeschouwingen. Ontmoeting en dialoog dragen bij tot het verstaan van en respect hebben voor de ander en zijn religieuze traditie. Daarom kiezen veel ouders bewust voor een katholieke school voor hun kind.

3. Katholieke identiteit

Identiteit gaat over wie we zijn. Waar we voor staan. Welke waarden, doelen en idealen we de moeite waard vinden om ons voor in te zetten. Identiteit werkt inspirerend. Het is een bindmiddel voor leerlingen, ouders en leraren.

Belangrijk hierbij zijn:

- **“Christelijke” waarden:** respect voor anderen en de natuur, zorg voor elkaar, verwondering, troost, rechtvaardigheid, trouw, erkennen van fouten, vergeven, solidariteit, vertrouwen, gelijkwaardigheid.
- **De verhalen van de Bijbel:** Jezus van Nazareth heeft ons God doen kennen als een God van aanwezigheid, zichtbaar en onzichtbaar, een God van liefde, barmhartigheid en rechtvaardigheid. Die rechtvaardigheid, barmhartigheid en naastenliefde wordt ook van ons gevraagd. Het zijn waarden die wij op onze kinderen willen overdragen. De Bijbel bevat levensverhalen van mensen die in hun leven God hebben ervaren als schepper, beschermer en bevrijder. Deze verhalen en de verhalen over de persoon van Jezus spelen in het onderwijs van de katholieke school een appellerende rol.
- **Geloofstraditie:** Het eigene van een katholieke school is dat voor onze identiteit de katholieke geloofstraditie referentiekader en inspiratiebron is. Gods aanwezigheid is niet gestopt op het moment dat het laatste bijbelboek werd geschreven. In de loop der tijden hebben mensen op hun eigen wijze vorm en uiting gegeven aan hun geloof. Ook vandaag ervaren nog veel mensen Zijn aanwezigheid in hun leven. Die beleving wordt geuit in eeuwenoude tradities van bidden, vieren en dienen. Elke generatie legt daarbij weer zijn eigen accenten, voegt daarbij weer zijn eigen ervaringen. En zo beseffen we dat wij, staande in de geloofstraditie, een onderdeel van een veel groter geheel zijn.

Met dit alles weten we dat onze woorden en antwoorden steeds tekort schieten. Wat over de grenzen van het bestaan ligt, is een mysterie, wordt God genoemd. God blijft een mysterie. Daardoor is er een beeldtaal ontstaan die je met name vanuit gevoel kunt begrijpen. Gevoeligheid voor het onzegbare, voor symboliek, voor het mysterie. Verwondering om wat is, maar niet uitgelegd kan worden. Gevoeligheid voor die andere taal, beeldtaal, is iets dat een katholieke school op haar leerlingen overdraagt.

De katholieke identiteit van onze scholen is zichtbaar in de vormgeving van het onderwijs, in de wijze waarop men samenwerkt met alle betrokkenen, in de breedte en de inhoud van het onderwijsaanbod, de godsdienstige vorming en de ontwikkeling van normen en waarden, in organisatie, sfeer en beleid. Daarnaast is er vanuit de scholen een bijzondere verbondenheid met de parochies.

4. Meerwaarde van katholieke identiteit

Onze scholen hanteren niet alleen onderwijskundige en pedagogische waarden, maar ook waarden uit de katholieke traditie. Deze religieuze waarden laten zien wat belangrijk is in het leven, ook in het leven op school. Het gaat hierbij om waarden als naastenliefde, vergeving, solidariteit, compassie, rechtvaardigheid, je ego loslaten, empathie. In het christendom gaat het om de zorg voor iedereen. Vooral voor hen die het nodig hebben. Het inspireert leraren en leerlingen om aandacht en zorg te hebben voor leerlingen die het wat moeilijker hebben.

De kwaliteit die wordt beoogd, vraagt mensen die daarbij betrokken zijn. Sterker nog: mensen die met hun inbreng zelf een belangrijk deel van die kwaliteit zijn.

Het fundament van een school als gemeenschap bestaat uit een kern van gedeelde waarden en doelen. Een gedeelde visie op wat zinvol en nastrevenswaard is in het leven en waar alle leden zich voor willen inzetten: de missie van de school.

Regelmatig helpen we elkaar met het delen van ervaringen en het vertellen van verhalen die aansluiten op situaties waar we tegenaan lopen. Zo gebruiken we wegwijzende verhalen zoals sprookjes, mythen, legenden en religieuze verhalen. Ook delen leraren ervaringen met elkaar over hun aanpak van een lastige situatie in de klas. Het elkaar vertellen van verhalen en delen van ervaringen betekent ruimte maken voor bewustwording en ontwikkeling van waarden. Dit levert een positieve bijdrage aan het schoolklimaat.

In het hedendaagse onderwijs wordt leren steeds vaker in verband gebracht met authenticiteit (eigenheid van personen), zinvolheid en leren in betekenisvolle en werkelijkheidsgetrouwe contexten. Een extra reden om waarden en normatieve oriëntaties centraal te stellen en binnen de school te realiseren.

5. Identiteit op stichtingsniveau

In onze statuten staat opgenomen dat wij de algemene richtlijnen voor het onderwijs van de Nederlandse Katholieke Schoolraad en het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs volgen. Daarnaast is opgenomen dat bestuurders de grondslag van de stichting moeten onderschrijven en dat één bestuurder wordt voorgedragen door de gezamenlijke parochievergaderingen met als bijzondere taak het bestuur te ondersteunen ten aanzien van de pastorale en catechetische aspecten van het onderwijs.

In ons meerjaren strategisch beleidsplan 2006-2011 staat:

“Fectio profileert zich als een katholieke scholenstichting, die werkt vanuit de katholieke historie en de christelijke waarden. Daarbij staan wij open voor andere godsdiensten. Kernbegrippen zijn hierbij: zorgzaam voor elkaar, open naar elkaar, verbonden met elkaar, respect voor elkaar.

Onze scholen zijn gemeenschappen voor kinderen, teamleden en ouders. Daarbij streven we naar openheid, betrokkenheid en veiligheid. De scholen hebben een lerende, open houding naar alle betrokkenen.”

Vanuit de stichting worden impulsen gegeven voor de invulling van onze identiteit.

Identiteit komt terug in:

- uitingsvormen (in-/externe communicatie)
- beleidsstukken

De stichting stimuleert, faciliteert en volgt aandacht voor identiteit:

- Minimaal 1x per jaar staat identiteit op de agenda van
 - het bestuur
 - het DirectieTeamOverleg
 - inhoudelijke teamvergaderingen
- 3 x per jaar komt de netwerkgroep identiteit bijeen
- 4 x per jaar komt identiteit aan de orde tijdens een school RSO (regulier gesprek van de algemeen directeur met individuele directeuren)

De communicatie over onze identiteit komt terug in:

- website KS Fectio
- personeelsblad
- vacatureteksten
- andere p.r. uitingsvormen

Omdat wij overtuigd zijn van de meerwaarde streeft KS Fectio ernaar om het deelnamepercentage aan het katholiek onderwijs te laten groeien. Hiermee geven we zoveel mogelijk kinderen een kans zich te ontplooiën binnen onze katholieke identiteit.

KS Fectio wil haar visie bereiken vanuit een professionele en waardegebonden cultuur waar een goede sfeer en een goed klimaat heerst (zie beleidsplan 2006-2010). Vorm geven aan onze identiteit betekent ook een positieve uitstraling; de gebouwen, het meubilair en de lesmiddelen zijn goed. Er is een goede sfeer, ouders zijn enthousiast en praten vol trots over hun school.

6. Identiteit op schoolniveau

Ouders en leerlingen treffen op onze scholen een open cultuur aan waarin iedere leerling telt, waarin men omziet naar elkaar en bereid is voor de zwakkeren iets extra's te doen. Waarin ruimte is voor vergeving, waarin spiritualiteit, gemeenschapszin en het zoeken naar cohesie voelbaar zijn. Hoop wint het van doemdenken, zingeving van cynisme, saamhorigheid van concurrentie.

Op onze scholen zetten we ons in om:

- kinderen naar antwoorden te laten zoeken op hun vragen, in het bijzonder met behulp van het christelijk geloof en de katholieke traditie.
- kennis van geloof over te dragen.
- vanuit de gedachte van barmhartigheid en vergeving een klimaat te scheppen waarbij we morgen weer gewoon opnieuw kunnen beginnen ook al is er vandaag (in de klas, op het schoolplein, in het contact met een ouder/collega,...) iets mis gegaan.
- kinderen de kans te geven houding en gedrag te ontwikkelen vanuit een veilige omgeving.

Onze scholen besteden actief aandacht aan:

- bijbelverhalen
- kerkelijke vieringen (in ieder geval Kerst, Pasen en Pinksteren) en hun betekenis
- projecten en thema's
- bezinning
- gebed

Onze scholen geven kinderen de gelegenheid om op school de 1e Heilige Communie en het Vormsel voor te bereiden.

Onze scholen communiceren expliciet over identiteit via:

- schoolgids
- schoolkrant/wekelijkse informatiebladen
- website school
- vacatureteksten
- kennismakings- of intakegesprekken met nieuwe ouders
- een katholiek religieus symbool in/aan het gebouw (eigen invulling).

Binnen onze scholen is er op teamniveau aandacht voor identiteitsontwikkeling. Waarden vragen om draagvlak, rituelen en onderhoud. Dit is een gemeenschappelijke en collegiale verantwoordelijkheid van leden van het schoolteam.

In vieringen staan we stil bij speciale momenten. Hierbij denken we niet alleen aan een draaiboek voor organisatie maar staan we samen vooral ook bewust stil bij de betekenis van de viering. Of het nu gaat om het vieren van een behaald succes, een katholieke feestdag of het overlijden van een naaste.

Onze scholen voldoen inhoudelijk aan het niveau dat is vastgesteld door de officiële katholieke instanties (raamleerplan Godsdienst/levensbeschouwing, NKSR, 1999, ISBN 90-802793-5-8 en Kerndoelen voor het vak godsdienst/levensbeschouwing in het katholiek primair onderwijs, College van Bisschoppelijk Gedelegeerden voor het katholiek onderwijs, 's Gravenhage, 1996).

7. Leraren en identiteit

In het functioneren van een leraar spelen twee dimensies van identiteit mee: een persoonlijke en een professionele. Het samenspel tussen deze twee zorgt ervoor dat iedere leraar op geheel eigen wijze invulling geeft aan het leraarschap. Het is dus niet om het even wie er voor de klas staat.

Om katholiek onderwijs te realiseren en te blijven ontwikkelen zijn mensen nodig (bestuursleden, directeuren en leraren) die de eigen ideeën over onderwijs mede laten beïnvloeden door Bijbel en Traditie als bron van inspiratie.

Leraren zijn de belangrijkste vormgevers van onze identiteit. Zij staan dagelijks rechtstreeks in contact met leerlingen en ouders. Vandaar dat we veel belang hechten aan de manier waarop onze leraren invulling geven aan onze identiteit. Dit vertaalt zich in het volgende:

1. Scholen van KS Fectio nemen leraren aan:
 - Die “katholieke” waarden onderschrijven en dagelijks in praktijk brengen;
 - Die een actieve bijdrage willen leveren aan de verdere ontwikkeling van de katholieke identiteit van de school;
 - Die gebeurtenissen in het hier en nu kunnen signaleren en deze betekenis kunnen geven vanuit “katholieke” waarden;
 - Die bij voorkeur een akte godsdienst/levensbeschouwing hebben of de expliciete bereidheid hebben om de hiervoor genoemde competenties op te doen door het verwerven van de akte of het doorlopen van een intern traject.
2. Binnen KS Fectio wordt in het kader van Integraal PersoneelsBeleid geïnvesteerd in het personeel. Hierin heeft ook identiteit een plaats, bijvoorbeeld bij:
 - begeleidingstrajecten nieuwe collega's.
 - gesprekscyclus (loopbaangesprekken, persoonlijk ontwikkelingsgesprekken, functioneringsgesprekken, beoordelingsgesprekken).
 - nascholingstrajecten en opfriscursussen op gebied van katholieke identiteit.

8. Directeuren en identiteit

De algemeen directeur inspireert de directeuren tot voortdurende verbetering. Hij houdt het proces rond identiteit levend.

Iedere directeur heeft een belangrijke inspirerende rol op een school. Hij is degene die de koers bepaalt, leraren tot nieuwe initiatieven aanmoedigt en feedback geeft. Van directies op Fectio- en schoolniveau wordt daarom hetzelfde verwacht als van leraren. Daarnaast wordt een actieve bijdrage verwacht in:

- het bewaken van de katholieke grondslag van de school
- het inspirerend overbrengen en uitdragen van onze visie
- het inspirerend faciliteren van gesprekken over identiteit binnen het team

In de jaarlijkse budgettering wordt door directies rekening gehouden met vraag naar en aanbod van activiteiten op gebied van identiteit, zoals

- na/bijbscholing
- themabespreking in inhoudelijke teamvergadering
- teambegeleiding rond identiteit

9. Bestuursleden en identiteit

Het bestuur heeft grote affiniteit met de confessionele identiteit. Er bestaat bezieling, persoonlijke motivering en authenticiteit. Vanuit deze houding ontstaat agendering, sturing en communicatie over dit onderwerp. Besturen van een katholieke scholenorganisatie vraagt om denken en handelen vanuit de waarden die dat onderwijs uitdraagt. Dit vraagt om te luisteren, open te staan en respect te hebben voor anderen, solidair te zijn naar anderen, elkaar ook aanspreken, persoonlijke betrokkenheid en dergelijke.

Het bestuur borgt een samenhangend identiteitsbeleid in de reeks van statuten, missie, identiteitsnota, identiteitsparagrafen in school- en beleidsplannen en het kwaliteitsverslag.

Binnen het bestuur is één lid die de portefeuille identiteit behartigt. Hij/zij is door de parochies voorgedragen.

Bestuursleden worden in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan nascholingstrajecten en opfriscursussen.

10. Ouders en identiteit

Binnen KS Fectio is er een grote diversiteit aan ouders. Er zijn er die zeer bewust kiezen voor katholiek onderwijs en die er uit praktische overwegingen voor kiezen (dichtbij). Vanaf het moment dat ouders kennis maken en vervolgens kiezen voor één van onze scholen, moet het voor hen duidelijk zijn hoe er vorm wordt gegeven aan de katholieke identiteit en wat dit betekent in de praktijk van alledag. Daarom komt identiteit aan de orde in het kennismakingsgesprek, de schoolgids en op de website, zodat het duidelijk is waar ouders 'ja' tegen zeggen.

11. Parochie en identiteit

Iedere school heeft een relatie met de parochie:

- Scholen werken samen met commissies van de parochies ter voorbereiding van communie, vormsel en gezinsvieringen.
- De pastorale werkers bezoeken op verzoek onze scholen.
- Parochies participeren actief aan de 'netwerkgroep identiteit', een kennisnetwerk dat 3 x per jaar bijeenkomt en is samengesteld uit leraren van alle Fectio scholen en een pastoraal werker. Hier worden ervaringen uitgewisseld en wordt van en met elkaar geleerd.
- De parochies dragen een bestuurslid voor dat invulling geeft aan de portefeuille identiteit op stichtingsniveau.
- 1x per jaar is er een vergadering tussen delegaties van school- en parochiebesturen.

=====